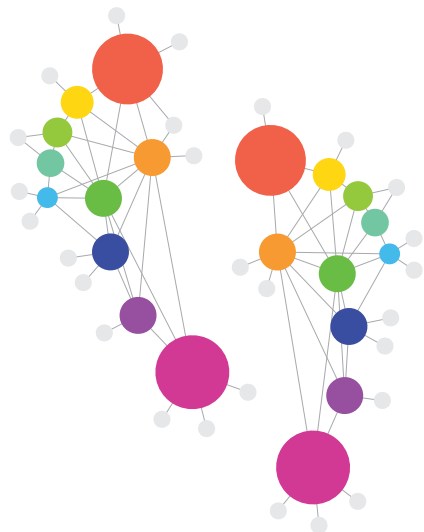

K4LEID05KOP
KULTURE

KULTURA I KOMUNIKACIJA

POKROVITELJI:

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Embassy of Switzerland in the Republic of Serbia

Град
Нови Сад
Управа за културу

Град Нови Сад
City of Novi Sad

PODRŠKA:

S D U G A T M
L N M N A N O
O E Z D A S
B V N O V E T
O I Z O Z I O
K U L T U V
A R A S A D E

EUROPEAN CAPITAL
OF CULTURE

Novi Sad 2021
Европске престонице културе

ORGANIZATORI:

Savez gluvih
i nagluvih
Vojvodine

MLMD
MINORITY & LOCAL MEDIA DEVELOPMENT CENTER
CENTRE ZA MANJINSKA I LOCAL MEDIA

Heror Media Pont

PRIJATELJI:

Coca-Cola

DONCAFÉ

NATAŠA HEROR HEROR MEDIA PONT

Namera projekta „Kultura i komunikacija” je da kroz dijalog ustanova kulture, medija, zajednice gluvih i institucija ukaže na potrebe osoba sa oštećenim sluhom kada se radi o pristupačnim sadržajima iz kulture i informisanju, i predloži pravac ka održivim rešenjima.

Čitajući materijal koji Vam je na raspolaganju, uverićete se da smo kao društvo načinili prve korake, kao i da je polje rada ogromno.

Veoma je važno da se kapaciteti svih potencijalno zainteresovanih strana da učestvuju u radu na ovom delikatnom zadatku udruže, jer je posao velik i zahtevan.

I panel:

PRISTUPAČNA KULTURA

Moderatorka: Ljiljana Bubnjević, Arhiv Vojvodine

Jelena Ognjanović, Galerija Matice srpske

Slađana Velendečić, Muzej Vojvodine

Ljiljana Bubnjević, Arhiv Vojvodine

Milica Orlović Čobanov, Spomen-zbirka Pavla Beljanskog

Novica Pavlović, Poklon-zbirka Rajka Mamuzića

Jadranka Raletić, Savez gluвих i nagluvih Vojvodine

Mirko Knežević, Organizacija gluвих Novog Sada

Tumač za znakovni jezik: Ana Keler

Foto: Maja Jokmanović

S leva na desno: Milica Orlović Čobanov, Novica Pavlović, Slađana Velendečić, Jelena Ognjanović, Jadranka Raletić, Mirko Knežević i Ljiljana Bubnjević

Moderatorka:

Koje aktivnosti ste imali u okviru konkursa za povećanje pristupačnosti?

MILICA ORLOVIĆ ČOBANOV

Zahvaljujem se Fondaciji Novi Sad EPK 2021 što je u potpunosti podržala naš projekat sa idejom da realizujemo multimedijalnu aplikaciju u naša tri muzeja: Spomen-zbirka Pavla Beljanskog, Galerija Matice srpske i Muzej Vojvodine. Očekujemo da tokom oktobra 2019. ona bude i završena. Aplikacija sadrži prikaz dela iz stalnih postavki naša tri muzeja i namenjen je gluvim i nagluvim osobama. Aplikacija će biti postavljena na nekoliko punktova, sa informacijama o eksponatima i o našim stalnim postavkama. Projekat koji smo na-

zvali „Muzej za sve” ne podrazumeva samo izradu aplikacije. Tu su i dodatne aktivnosti koje smo tokom godinu dana sprovedi u našem prostoru. Između ostalog, to su bile kreativne radionice sa decom koja imaju smetnje sa sluhom, zatim, simultana tumačenja na znakovni jezik reprezentativnih izložbi (do sada ih je bilo pet). Zahvaljujem se Društvu tumača i prevodilaca za znakovni jezik koji su obezbedili simultane prevode na znakovni jezik, kao i Savezu gluvih i nagluvih Vojvodine na obuci za znakovni jezik koji sam, kao jedina predstavica Spomen-zbirke Pavla Beljanskog, pohađala. Mišljenja sam da bez Saveza i udruženja mi ne možemo da realizujemo naše projekte, jer su nam jedina karika do članova, odnosno, korisnika naših programa.

Zamolila bih da nam budu dostupni za saradnju, jer su nam dragocene njihove informacije.

Čeka nas još izrada brošure sa osnovnim

pojmovima iz sveta kulture. Sa gospodinom Mirkom Kneževićem smo realizovali „Trening o jednakosti” od kog smo dobili odlične savete kako se komunicira sa osobama koje imaju oštećeni sluh, kao i da se oslobodimo predrasuda kada je reč o gluvim i nagluvim osobama.

NOVICA PAVLOVIĆ

Poklon-zbirka Rajka Mamuzića je izradila pristupačni sajt. Obuka za znakovni jezik je bila veoma korisna, ne samo zbog učenja znakovnog jezika, nego i zbog sagledavanja šire slike kako lica sa oštećenim sluhom žive, jer to čovek, koji nije imao prilike u životu da se sa tim sretne, ne može da zna kako se dešava komunikacija u ovoj grupi ljudi. Prilika je da se otvori pogled na jedan sasvim drugi svet.

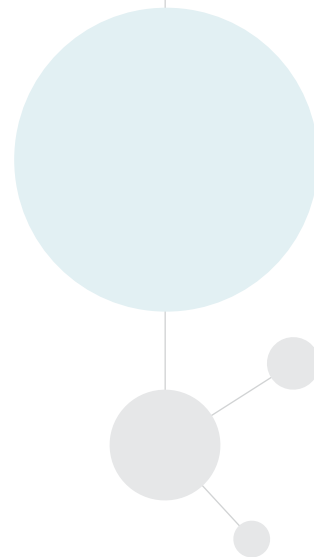
Sajt je podignut i u ovom trenutku je u fazi testiranja.

Takođe smo i mi uključeni u aplikaciju „Muzej za sve”, dva naša radnika su prošla obuku za znakovni jezik i želimo da uključimo i ostale naše radnike u obuku iz znakovnog jezika.

SLAĐANA VELENDEČIĆ

Očekivanja od aplikacije „Muzej za sve” su velika. Dodala bih da je Muzej Vojvodine proširio sadržaj aplikacije i na stalnu postavku novog dela Muzeja Vojvodine - Muzeja prisajedinjenja, tako da ćemo na znakovnom jeziku imati pristupačne sve naše stalne postavke. Takođe ćemo nastaviti da priređujemo vođenja na znakovnom jeziku nekih većih izložbi i otvaranja.

Istakla bih da se Muzej Vojvodine već petnaest godina bavi rešavanjem komunikacije sa osobama sa invaliditetom, i da naš tradicionalni program jesu radionice za osobe sa invaliditetom. Prvo se krenulo sa

institucionalnom saradnjom, da bismo posle više obratili pažnju na građane koji nisu okupljeni u institucije, a kojima naši sadržaji najviše trebaju.

Tada su to bili samo sadržaji za osobe sa mentalnim invaliditetom, a sada se lepeza sadržaja širi.

Napravili smo novu muzejsku signalizaciju po uputstvima koje smo dobili kada smo radili analizu pristupačnosti naše kuće, koji je bio deo jednog drugog projekta Balkanske muzejske mreže.

Verujem da će koracima koje sprovodimo, Muzej Vojvodine biti prostor kulture koji je pristupačan za sve.

JELENA OGNJANOVIĆ

Na projektu „Pristupačnost” Galerija Matice srpske je sa udruženjem „Per Art” reali-

zovala projekat „Umetnost i inkluzija” koji je trajao šest meseci. Povod za ovaj projekat bila je izložba koja je trajala preko tri meseca u Galeriji Matice srpske i koja se bavila temom zastupljenosti i ulogom žene u umetnosti i društvu. Ova izložba je bila pogodna platforma da sa osobama koje imaju poteškoća u učenju i dolaze iz radnog centra škole „Milan Petrović”, porazgovaramo o ulozi žene u društvu. Kroz radionice koje su držali članovi grupe „Per Art” i kustosi Galerije Matice srpske, kroz ples, pokret, muziku i likovnu umetnost, razgovarali smo o ovoj temi i proveli ih kroz izložbu.

Drugi deo projekta su činile inkluzivne pozorišne predstave udruženja „Per Art” koje se već godinama unazad organizuju po novosadskim pozorištima, i najzad su bile dostupne i u „Zoni 021”, dakle, omogućeno je ljudima koji ne žive u centru grada da pogledaju ove predstave. Na taj način smo približili građanima inkluzivne predstave ovog sjajnog udruženja.

Za Galeriju Matice srpske je jako važno da se članovi uduženja „Per Art” i đaci škole „Milan Petrović” u našem prostoru osećaju kao „kod kuće”, jer prostor Galerije koriste za realizaciju svojih aktivnosti, a takođe redovno posećuju naše izložbe i uživaju u umetnosti.

Kroz dugogodišnju saradnju uspeli smo da razvijemo divan odnos i verujemo da ćemo kroz projekat „Muzej za sve”, kao i ostale projekte koje ćemo raditi u budućnosti, uspeti da stvorimo osećaj da je Galerija Matice srpske mesto u kom se svi dobro osećaju i koje pripada svima.

LJILJANA BUBNJEVIĆ

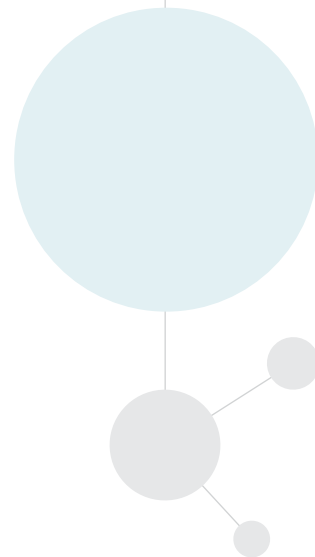
Arhiv Vojvodine je u okviru projekta „Istorija u slikama na znakovnom jeziku” izradio rečnik kulture za pojmove u kulturi, zatim uradili smo jednoobraznu dvoručnu prstnu azbuku, koja će biti postavljena na

ulazu u našu ustanovu...Ovom prilikom imamo i iznenađenje za naše kolege iz ustanova kulture: pripremili smo za štampu jednoobraznu dvoručnu prstnu azbuku sa nazivom njihovih ustanova na znakovnom jeziku.

Zatim, izradili smo višejezični kalendar sa prevodom na nemački, mađarski, engleski i znakovni jezik kako bismo ukazali na to da razumemo znakovni jezik kao jezik manjine.

Inače, današnji dan 26. septembar je Evropski dan jezika, i mi danas vodimo važan dijalog.

Po projektu naši zaposleni iz Arhiva Vojvodine su pohađali dve obuke znakovnog jezika u jesenjem i prolećnom modulu i sprovodili smo projektne aktivnosti u Arhivu Vojvodine tako što smo redovno pozivali grupe gluvih i nagluvih lica na naše izložbe koje je prevodila tumač za znakovni jezik

gospođa Ana Keler. Današnjim danom smo završili jednogodišnji projekat „Istorija u slikama na znakovnom jeziku” i počinjemo novi projekat „Kultura i komunikacija”.

Arhiv Vojvodine, kao ustanova kulture od nacionalnog značaja ima tematske izložbe.

U našu salu za istraživače je svako pozvan, imamo dva kompjutera na kojima su dostupne sve digitalizovane matične knjige i gluva i nagluva lica mogu da istražuju poreklo svoje porodice, kao i istorijske zanimljivosti.

Želim da napomenem, da Arhiv Vojvodine pored ovog galerijskog prostora ima i amfiteatar, koji je realizovan sredstvima Pokrajinske vlade i taj prostor pripada svim građanima.

Moderatorka:

Da li uz prezentovanje tih sadržaja postoji još neka mogućnost koju otvarate osobama sa nekim stepenom oštećenja sluha?

JELENA OGNJANOVIĆ

Ono što vidim kao sledeći korak u realizaciji ovakvih projekata je obuka za znakovni jezik za naše zaposlene koji rade na ulazu u Galeriju Matice srpske.

Pored toga, bilo bi dobro da uključimo edukativne programe za decu. Pre neku godinu smo imali program koji se zvao „Oseti umetnost” kada smo otvorili temu kako drugim čulima možemo da doživimo umetnost.

To bi bila osnova za dalje projekte koji će se realizovati na ovu temu.

LJILJANA BUBNJEVIĆ

Arhiv Vojvodine je uključio u obuku iz znakovnog jezika kolege iz pisarnice, portire, koleginice iz sale za istraživače i arhiviste.

SLAĐANA VELENDEČIĆ

Ono što postoji kao plan jeste da se za svaku tematsku izložbu Muzeja Vojvodine organizuju vođenja na znakovnom jeziku i za početak bi to bilo jedno vođenje u zakazanom terminu.

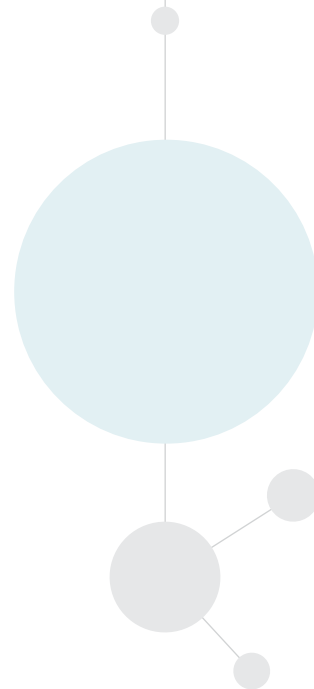
Što se tiče naših kreativnih radionica za osobe sa invaliditetom, cilj nam je da one u perspektivi budu mešovite, da ne budu kreirane isključivo za osobe sa invaliditetom upravo da bismo podstakli osećaj zajedništva.

NOVICA PAVLOVIĆ

Za sada jedino što imamo od planova je da uključimo još radnika u obuku za znakovni jezik. Ono što se realizuje su radionice za decu sa autizmom. Upravo danas se završava radioničarski program i za oktobar 2019. je planirana izložba vajarskih radova dece sa autizmom koja su pohađala naše radionice.

MILICA ORLOVIĆ ČOBANOV

Naša galerija je realizovala jednu taktilnu izložbu, uspostavili smo lepu saradnju sa školom „Milan Petrović” i dragim kolegicama Snežanom Nikolić i Mirjanom Isakov, međutim, kada je reč o osobama koje su gluve i nagluve, mišljenja smo da treba u realizaciju projekata uključiti upravo te osobe, jer oni znaju šta im je potrebno, i time bismo naše projekte upotpunili sa sadržajem koji je adekvatan.

Hor „Ison”

Plan za narednu godinu su svakako simultana tumačenja naših izložbi na znakovni jezik. Grad Novi Sad bi mogao da razmišlja o zapošljavanju osobe koja bi bila od pomoći svim ustanovama kulture na nivou grada da se ova oblast komunikacije upotpuni.

Moderatorka:

Da li postoji način da ...pošto je ovaj projekat pisan za zonu 021, da npr. Arhiv Vojvodine i druge ustanove kulture zajednički iznajme autobus i osobama sa oštećenim sluhom iz zona 022, 023, itd. organizuju izlet u Novi Sad radi posete ustanovama kulture i njihovim izložbenim postavkama?

SLAĐANA VELENDEČIĆ

Puno sam o tome razmišljala i odgovor je ne. To treba da bude zadatak udruženja. Organizovati autobus nije samo organizovati autobus. To je velika organizacija. Mi ne bismo smeli da organizujemo izlete samo za osobe sa oštećenim sluhom, jer time diskriminišemo osobe sa drugim invaliditetom. To je posao udruženja, a na ustanovama kulture je da pruže kvalitetnu uslugu.

Osobe sa invaliditetom besplatno ulaze na sve kulturne programe.

Moderatorka:

Na koji način su osobe sa oštećenjem sluha spremne da učestvuju u razvoju kulture grada Novog Sada?

”

Grad Novi Sad bi mogao da razmišlja o zapošljavanju osobe koja bi bila od pomoći svim ustanovama kulture na nivou grada da se ova oblast komunikacije upotpuni.

”

„
Gluve osobe se bave kulturom: folklorom, pantomimom, recitacijama, slikarstvom, crtanjem i sigurno je da sa svojim radom mogu da učestvuju u razvoju kulture grada Novog Sada. Pitanje je: Kako ih osnažiti i ohrabriti da prikažu svoje radove?
”

MIRKO KNEŽEVIĆ

Gluve osobe se bave kulturom: folklorom, pantomimom, recitacijama, slikarstvom, crtanjem i sigurno je da sa svojim radom mogu da učestvuju u razvoju kulture grada Novog Sada. Pitanje je: Kako ih osnažiti i ohrabriti da prikažu svoje radove? Imamo nekoliko gluvih osoba u gradu koje su završile Akademiju umetnosti. Verovatno bi ih bilo i više da se problem komunikacije reši. Na fakultetu nemaju prevođenje na znakovni jezik, nego pismeno rade ispite. Veliki broj njih odustane od studiranja upravo zbog problema komunikacije.

Sigurno je da bi veliki broj slikara koji žive u našem gradu, mogao da izloži svoje radove.

Veoma je važno da se mlađa populacija gluvih osoba uključuje u projekte koji se tiču razvoja kulture u gradu.

Moderatorka:

Ustanove kulture se trude da se komunikacijski osposobe i mogu da vam pruže prostor. Važno je da inicijativa krene od strane zajednice gluvih, a institucije kulture će sigurno odreagovati najbolje što mogu.

Da li osobe sa oštećenim sluhom posećuju kulturne događaje i šta ih interesuje?

MIRKO KNEŽEVIĆ

Da, vole da posećuju događaje koji imaju pokret i, naravno, izložbe likovnih radova. Svako slikarstvo doživljava na svoj način, pa i gluvi ga doživljavaju na svoj način. Vole vizuelnu umetnost. Vole da posećuju pozorišne predstave koje imaju dosta pokreta, jer predstave koje su isključivo govorne, ne

mogu da prate bez prevodioca, bez obzira što je sada dostupan titl. Gluva osoba ne može da prati titlovanu predstavu. Dakle, samo sa prevodiocem gluva osoba može da doživi predstavu na pravi način.

Moderatorka:

Da li je mislite da je dobar put da zaposleni u ustanovama kulture uče znakovni jezik?

MIRKO KNEŽEVIĆ

Jeste, svakako. Na primer, kada čujuća osoba ode u inostranstvo i ne govori jezik te države, a čuje da neko govori srpski jezik, sigurno je da lakše priđe toj osobi da se informiše.

Isto tako je i sa nama. Mi se lepo osećamo kada čujuće osobe znaju znakovni jezik.

Mi to cenimo i poštujemo vaš trud. Lepo se osećamo kada sa nekim možemo da komuniciramo. Za svakog čoveka je lep osećaj kada može da ostvari komunikaciju.

To znači da treba da učimo svi zajedno. Deluje mi da vama znakovni jezik nije težak.

Prvi kontakt sa ustanovom kulture za gluvu osobu je jako važan, jer puno znači kada smo dočekani sa nekoliko znakova.

Moderatorka:

Kakvo je Vaše iskustvo bilo na ovim projektima i kakvi su planovi Saveza gluvih i nagluvih Vojvodine u narednom periodu?

”

Gluva osoba ne može da prati titlovanu predstavu. Dakle, samo sa prevodiocem gluva osoba može da doživi predstavu na pravi način

”

Atmosfera sa događaja „Kultura i komunikacija”

JADRANKA RALETIĆ

Pre svega želim da se zahvalim svim ustanovama kulture, kao i partnerima na projektu „Istorija u slikama na znakovnom jeziku”. Drago mi je što je ovaj projekat uspešno realizovan. Mislim da smo njime odškrinuli vrata sveta tišine i da će se i druge ustanove kulture uključiti u saradnju. Pored ustanova kulture, očekujemo da se u saradnju uključe i predškolske i školske ustanove, javne institucije, odnosno, sva mesta na koja odlaze gluva i nagluva lica.

Po pitanju organizovanih poseta ustanovama kulture, želim da naglasim da je poseta Arhivu Vojvodine sa većom grupom članova Saveza gluvih i nagluvih Vojvodine bila dočekana sa ovacijama od strane naših članova, iz razloga što su ih zaposleni u Arhivu Vojvodine dočekali sa pozdravom na njihovom maternjem jeziku, što su se mak-

simalno trudili da primene ono znanje koje su stekli na obuci.

Što se tiče planova, Savez gluvih i nagluvih Vojvodine je ušao u proceduru sticanja licence za obuku iz znakovnog jezika, što će svakako doprineti kvalitetu svih naših budućih projekata.

”
Savez gluvih i nagluvih Vojvodine je ušao u proceduru sticanja licence za obuku iz znakovnog jezika, što će svakako doprineti kvalitetu svih naših budućih projekata.

”

II panel:

DA LI MEDIJI OBEZBEĐUJU PRISTUPAČNE MEDIJSKE SADRŽAJE OSOBAAMA SA INVALIDITETOM?

Moderatorka: Nataša Heror, Heror Media Pont

Ivana Filipov, samostalna savetnica iz sektora za pritužbe Poverenika za zaštitu ravnopravnosti,

Sonja Kokotović, direktorka Programa RTV Vojvodine

Marta Varju, glavna i odgovorna urednica Mađar so-a

Stevan Ristić, predsednik Upravnog odbora Asocijacije medija

Jadranka Raletić, sekretarka Saveza gluvih i nagluvih Vojvodine

Tumači za znakovni jezik: Ana Keler i Jovan Vujkov

Foto: Andraš Otoš

S leva na desno (sede): Stevan Ristić, Marta Varju, Ivana Filipov, Nataša Heror i Jovan Vujkov (stoji)

”

U članu 30 država se obavezuje da obezbedi osobama sa invaliditetom ostvarivanje prava na uživanje u kulturnom životu, pa između ostalog, da imaju pristup televizijskim programima, filmovima, pozorištu i drugim kulturnim aktivnostima.

”

Moderatorka:

Kakav je zakonski okvir kada je reč o informisnu osoba sa invaliditetom u Republici Srbiji?

IVANA FILIPOV

Pravni okvir nam je relativno dobar što se tiče zaštite prava i sloboda, i mogu reći da su odavno prava i slobode osoba sa invaliditetom zagarantovana u našem pravnom sistemu. Ustav Republike Srbije donet 2006. godine garantuje pravo na ravnopravnost i zabranu diskriminacije svim društvenim grupama bez obzira na različitosti. Zakon o sprečavanju diskriminacije osoba sa invaliditetom, koji je takođe donet 2006. godine, propisuje zabranu diskriminacije, pogotovo zabranu u pogledu dostupnosti usluga. Pod uslugom podrazumeva svaku uslugu u okviru koje fizičko ili pravno lice ostvaruje

delatnost trajnog zanimanja. 2009. godine Republika Srbija je ratifikovala Konvenciju Ujedinjenih nacija o pravima osoba sa invaliditetom, što znači da je ova konvencija postala sastavni deo pravnog sistema Republike Srbije i obavezna je kao svaki drugi pravni akt, odnosno, ima snagu Zakona. Ovom Konvencijom se štite prava osoba sa invaliditetom i garantuju slobode, a članom 21 propisuje se obaveza države potpisnice da preduzme sve odgovarajuće mere kako bi obezbedila da osobe sa invaliditetom mogu da uživaju pravo na slobodu izražavanja i mišljenja, uključujući slobodu da traže, primaju i prenose informacije i ideje ravnopravno sa drugima, kao i pružanje informacija o osobama sa invaliditetom namenjene široj javnosti, u pristupačnim formama i tehnologijama odgovarajućim za različite vrste invaliditeta, blagovremeno i bez dodatnih troškova.

U članu 30 država se obavezuje da obezbedi osobama sa invaliditetom ostvarivanje

prava na uživanje u kulturnom životu, pa između ostalog, da imaju pristup televizijskim programima, filmovima, pozorištu i drugim kulturnim aktivnostima.

2009. godine donosi se Zakon o zabrani diskriminacije koji definiše diskriminaciju kao svako neopravdano pravljenje razlike, zasnovano na bilo kom ličnom svojstvu, i koje kaže da diskriminacija postoji ako se postupa protivno načelu poštovanja jednakih prava i sloboda osoba sa invaliditetom u političkom, ekonomskom, kulturnom i drugom aspektu javnog, profesionalnog, privatnog i porodičnog života.

I to je odlična opšta, generalna zabrana diskriminacije osoba sa invaliditetom i garancija njihovih prava i sloboda.

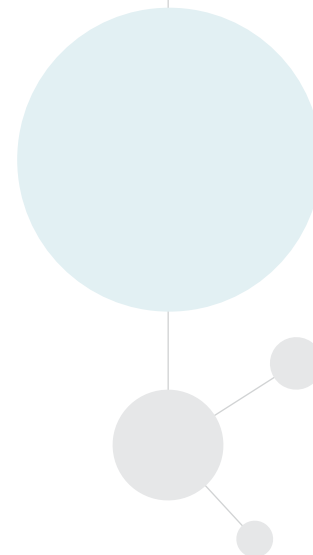
Potom se donose Zakoni koji se odnose na određene oblasti, pa između ostalog i Zakon o elektronskim medijima koji je donet 2014. godine, koji propisuje da je pružalac

medijske usluge dužan da u skladu sa svojim finansijskim i tehničkim mogućnostima svoj program i sadržaj učini dostupnim osobama oštećenog sluha, odnosno vida.

Što se tiče Zakona o upotrebi znakovnog jezika, odnosno prava na učenje, na upotrebu znakovnog jezika i usluge tumača za znakovni jezik, on propisuje četiri oblasti u kojima se ova prava ostvaruju.

To su postupci pred javnim službama, u radu i zapošljavanju kod poslodavca, u obrazovanju i u političkom životu. Međutim, ovaj Zakon kaže da je „pružalac medijskih usluga dužan da sagleda mogućnosti i da radi na stvaranju uslova za praćenje audio-vizuelnih usluga putem tumača za znakovni jezik ili primenom prihvatljivih tehnika za gluve osobe.”

Ovde sada imamo situaciju da se pružalac medijskih usluga Zakonom ne nameće obaveza da nešto ostvari, već mu se nameće

”
Zakon o elektronskim medijima propisuje da je pružalac medijske usluge dužan da svoj program i sadržaj učini dostupnim osobama oštećenog sluha, odnosno vida.

obaveza da sagleda mogućnosti i da radi na stvaranju uslova.

Ovom Zakonu bih zamerila što ne postavlja rok dokle pružalac medijskih usluga može da samosagledava mogućnosti i da radi na tome. Kada je trenutak kada ćemo da kažemo: imali ste dovoljno vremena da sagledate svoje mogućnosti, došlo je vreme da ostvarujete tu obavezu.

Iz svega ovoga mi možemo da zaključimo da je pravni osnov relativno dobar, sa jedne strane imamo Zakone koji su veoma jasni i precizni, država je obavezna da omogućiti svim svojim građanima pravo na informisanje na ravnopravan način.

Zakon o elektronskim medijima propisuje da je pružalac medijske usluge dužan da svoj program i sadržaj učini dostupnim osobama oštećenog sluha, odnosno vida.

Nadam se da ćemo doći u situaciju u veoma

kratkom vremenu da će pružalac medijske usluge biti dužan da stvori uslove za korišćenje znakovnog jezika na svom mediju.

Moderatorka:

Kakva je praksa Kancelarije Poverenika za zaštitu ravnopravnosti kada je reč o izveštavanju o osobama sa invaliditetom i na koji način reaguje kada uoči problem?

IVANA FILIPOV

Kada pričamo o praksi Poverenika, želim da vam skrenem pažnju da je invaliditet kao osnov diskriminacije, u poslednje tri godine među prva tri osnova za koje se podnose pritužbe. Ima godina kada je broj

pritužbi za diskriminaciju na osnovu invaliditeta najbrojniji. Međutim, broj pritužbi na osnovu diskriminacije osoba sa invaliditetom po osnovu informisanja i medija nije tako velik. U 2018. godini u oblasti informisanja i medija podneto je ukupno 63 pritužbe po svim osnovama, dok je samo 4 podneto za diskriminisanje osoba sa invaliditetom.

Kada govorimo o izveštavanju medija i osobama sa invaliditetom, kroz našu praksu mogu da se uoče dve situacije: da se akt diskriminacije vrši upotrebom nekorektne i neprikladne terminologije ili objavljivanjem sadržaja koji je sam po sebi diskriminatoran za osobe sa invaliditetom, ili je to uskraćivanje mogućnosti prava na informisanje.

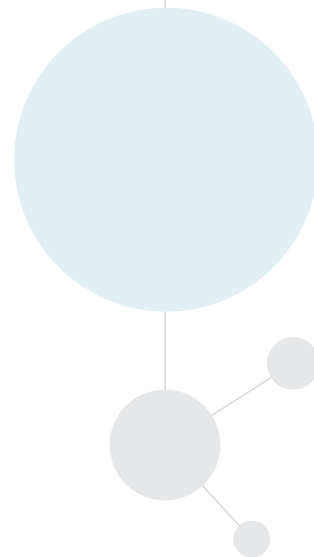
Što se tiče prvog slučaja, svi ste svedoci toga kako se u medijima koristi terminologija koja je često nekorektna. Najčešće se u našim medijima osobe sa invaliditetom ozna-

čavaju kao „invalidi” ili „osobe sa posebnim potrebama”. Ti termini su neprihvatljivi.

Postoje diskusije na temu da li je termin „osobe sa hendikepom” ili „hendikepirane” prihvatljiv ili ne. Neka udruženja osoba sa invaliditetom zastupaju korišćenje tog termina, ali služba Poverenika za zaštitu ravnopravnosti je stava da je najkorektnije koristiti termin „osoba sa invaliditetom”.

Moderatorka:

Prvo je osoba, pa potom invaliditet koji ima. Da raščistimo: da li je korektno reći „gluva i nagluva lica” ili „osobe sa nekim stepenom oštećenja sluha”? Koliko znam, ovaj drugi termin je najispravniji.

IVANA FILIPOV

Mi se u našoj praksi trudimo da koristimo termine „osobe koje ne čuju” ili „osobe sa oštećenim sluhom”, mada nam praksa udruženja pokazuje da zajednica gluvih koristi termin „gluvi”. O tome možemo da polemishemo, odnosno, možemo da poštuemo ili ne poštuemo volju onih o kojima pričamo.

Moderatorka:

Kako bismo mogli da unapredimo odnos medija i odnos državnih institucija prema ovoj temi?

IVANA FILIPOV

Nažalost, praksa Poverenika je pokazala

da kada je u pitanju arhitektonska pristupačnost, tu stojimo jako loše. Čak i objekti koji imaju rampu na ulazu, to bude uglavnom maksimum. Osoba koja koristi kolica može da uđe u zgradu, a potom ne može da se makne dalje od foajea, ulaza. Ne može da ode na sprat, ne može da koristi sve prostorije. Prilagođeni toaleti su naučna fantastika.

Pored fizičke barijere, sve druge vrste barijera, su nepoznanica. Namerno sam čitala godine kada su doneti i ratifikovani pravni akti. Mi počinjemo da se bavimo ovim pitanjem 2006. godine, a danas je kraj 2019. godine i mi kao društvo još uvek nismo dovoljno osveščeni o potrebama osoba sa invaliditetom, bez obzira na vrstu invaliditeta, i desi se da imamo takve situacije, da organizujemo skup posvećen osobama sa invaliditetom u arhitektonski nepristupačnom prostoru. Nedovoljna svest je prisutna kako u državnim organima, tako i u nevladinom sektoru.

Treba raditi i na osnaživanju osoba sa invaliditetom, da budu svesne koja su njihova prava, koje garancije. Oni imaju jake pravne garancije, i Ustav i Zakone, i ne treba da se ustručavaju da traže ispunjenje tih prava i sloboda. Država ima obavezu da omogući svim svojim građanima ostvarivanje prava i sloboda.

Potrebna je saradnja i zajedničko delovanje, jer moramo da shvatimo da smo svi na istoj strani, da nisu državni organi na jednoj strani, a nevladin sektor, udruženja ili mediji ne protivničkoj strani.

Moderatorka:

Upravo je tako. Skupovi koje organizujemo na ovu temu nemaju nameru da prave tabore. Pre dve godine smo započeli dijalog na ovu temu, tokom prošle godine

smo uspeali da realizujemo sjajan projekat sa Arhivom Vojvodine i Savezom gluvih i nagluvih Vojvodine, i današnji dan je završnica tog projekta i otvaranje priče za dalje. Ono što je velika šansa je status Novog Sada 2021. godine kao Evropske prestonice kulture. Mi imamo fokus i imamo šansu da standardi koje do tada dostignemo, postanu trajna sistemska rešenja. Ovakav dijalog je način da se svake godine sastanemo i da vidimo šta smo uradili, šta su sledeći koraci, kakve planove zajednički pravimo, jer ja sve ovde prisutne sagovornike doživljam kao partnere. Gluva i nagluva lica interesuju i druge oblasti života, ne samo vesti i emisije o zdravlju.

”

Treba raditi i na osnaživanju osoba sa invaliditetom, da budu svesne koja su njihova prava, koje garancije. Oni imaju jake pravne garancije, i Ustav i Zakone, i ne treba da se ustručavaju da traže ispunjenje tih prava i sloboda. Država ima obavezu da omogući svim svojim građanima ostvarivanje prava i sloboda.

”

Atmosfera sa događaja „Kultura i komunikacija”

Novosadska televizija u potpunosti prevodi na znakovni jezik prenose gradske Skupštine i to je sjajna tekovina koja postoji. Kakve su šanse da se program RTV Vojvodine unapredi?

SONJA KOKOTOVIĆ

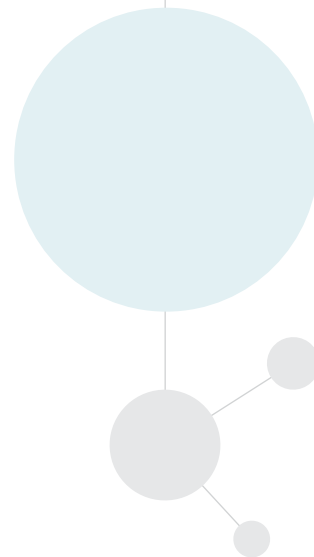
Pažljivo sam slušala gospođu Filipov i želim da podsetim ovaj skup da je RTV Vojvodine jedan od dva javna servisa u našoj zemlji. Ne treba zaboraviti da smo po količini jezika na kojima mi emitujemo program jedinstveni u Evropi, a mogu reći i šire.

Mi ne kopiramo vesti, imamo zasebne redakcije na svim manjinskim jezicima koje proizvode program, i naše kolege mogu međusobno da komuniciraju na svom maternjem jeziku.

Zakon je uveden 2006. godine, a naš odgovor je bio da smo 2007. imali opciju „Čitaj mi” na našem sajtu, daleko pre RTS-a, što se ovde zaboravlja, iako je RTS kao nacionalni emiter dobio specijalni softver od Ujedinjenih nacija, a mi smo naš napravili sopstvenim snagama.

Mi razumemo potrebu. Svako od nas ima u svojoj okolini osobu ili osobe koje nisu u mogućnosti u potpunosti da isprate naš program.

Setom medijskih Zakona donetim 2014. godine Republika Srbija je donela tu obavezu. Uvek se prozivaju samo Javni servisi. Da li neko prati komercijalne televizije koje zarađuju, koje imaju prednost u frekvencijama? Mi ne možemo da se širimo ni da želimo da se širimo. Sa emitovanjem programa na 17 jezika, mi ne možemo da trošimo naše kapacitete. Jer imamo određeni broj frekvencija. Na primer, naš O radio, koji je zamišljen kao internet radio za mlade, mi ne

”

Po meni treba da postoji poseban kanal za programske sadržaje koji bi mahom vodile osobe sa invaliditetom.

”

možemo da priuštimo da naši mladi slušaju ovaj program na različitim jezicima, jer svega dvesta ljudi može istovremeno da sluša program uživo, jer je samo taj broj frekvencija dodeljen za nas.

Kada dolazimo do proizvodnje programskog sadržaja: da, imamo vesti i zabavnog programa oko 5.200 minuta.

Ljudi sa različitim problemima imaju različite potrebe. Žele da se zabavljaju, da se informišu, da vide i da čuju kulturne sadržaje. Upravo zbog toga smo se prethodne dve godine potrudili da radimo više na radio dramama na svim jezicima na kojima emitujemo radijski program.

Trudili smo se da pišemo određene projekte na kojima nas Pokrajina donira. Ministarstvo i ostali donatori na konkursima ne prepoznaju Javni servis kao nekoga ko može da konkuriše.

Mi više nismo budžetski korisnici, mi živimo od taksi, i ne treba zaboraviti da je dosta dugo vođena negativna kampanja povodom plaćanja taksi. Mesečni iznos takse je po jednom električnom brojilu 220 dinara. Da li vi mislite da to sve ide u RTV Vojvodine? Mi od toga dobijamo 70%.

U zemljama u okruženju, taksa je obavezna i to u daleko većim iznosima nego što je kod nas.

Ljudi ne shvataju da taksa služi proizvodnji upravo ovakvih sadržaja o kojima danas pričamo.

Po meni treba da postoji poseban kanal za programske sadržaje koji bi mahom vodile osobe sa invaliditetom.

Od oktobra 2019. na našoj televiziji kreće serijal o osobama sa invaliditetom koji je kreirala osoba koja koristi kolica za kretanje.

Moderatorka:

I na prethodnom panelu smo upravo o tome razgovarali da je neophodno da u koncipiranje, pa i izradu programskog sadržaja budu uključene osobe sa invaliditetom, jer oni najbolje znaju koje potrebe imaju. I to može biti jedan od zaključaka današnjeg dana.

SONJA KOKOTOVIĆ

Želim da u ime svojih kolega pošaljem jedan apel kroz ovaj panel: kada se raspisuju konkursi za razne medijske projekte, odnosno, medijske sadržaje, da se omogući Javnom servisu da ravnopravno učestvuje na

tim konkursima, jer bez obzira što je nama osnivač država, mi isto moramo da se tržišno borimo i da vodimo računa o našoj gledanosti, jer se ta sredstva vraćaju građanima.

Mi ćemo se potruditi da kroz proizvodnju adekvatnih medijskih sadržaja dođemo do publike koja želi da nas prati, bez obzira da li su to osobe sa invaliditetom ili naši gledaoci ili slušaoci koji žele da budu informisani.

Član 51 Ustava Republike zagantovao je pravo apsolutno svima na informisanost, i mi se time vodimo kada proizvodimo naše programske sadržaje.

Moderatorka:

Čuli smo da je Zakonski okvir jasan i dobar kada se radi o

”

Želim da u ime svojih kolega pošaljem jedan apel kroz ovaj panel: kada se raspisuju konkursi za razne medijske projekte, odnosno, medijske sadržaje, da se omogući Javnom servisu da ravnopravno učestvuje na tim konkursima, jer bez obzira što je nama osnivač država, mi isto moramo da se tržišno borimo i da vodimo računa o našoj gledanosti, jer se ta sredstva vraćaju građanima.

”

pristupu informacija osobama sa invaliditetom. Obzirom da si deo ovog dijaloga od samog početka, kako reaguje poslodavac kada se vratiš sa ovakvog skupa i preneseš šta bi list mogao da uradi kako bi se na ovom polju unapredio, a šta kaže osnivač?

MARTA VARJU

I osnivač i poslodavac poznaju Zakon, i mi se i ponašamo i postupamo u duhu Zakona. To za nas nije novost, mi smo pre 2006. godine imali isti stav i trudili smo se da našoj čitalačkoj publici obezbedimo jednaka prava i pristupačnost informacija svim našim čitaocima.

Mi imamo lokalne rubrike i veoma često prenosimo vesti sa događaja koje organizu-

ju udruženja osoba sa određenim invaliditetom i trudimo se da sa udruženjima držimo dobar kontakt.

Želim da napomenem da sam ja kao urednica nasledila tu praksu naših novina i može se reći da je to tradicija.

Promena je takva da smo u poslednje dve godine, od kada je ovaj dijalog započeo, mnogo više obratili pažnju na ovu temu. Mi smo, odlazeći na događaje u organizaciji udruženja osoba sa određenim invaliditetom, pitali:

- Šta vas interesuje, šta vam je interesantno da pišemo? Objavili smo sve što su želeli. Osobe sa invaliditetom ne interesuje samo njihov život ili kako ljudi treba da se ponašaju prema njima... željni su i kulture i zabave.

Neophodan je stalni kontakt i mi proveravamo da li radimo dobro. Praktikujem da

šaljemo novinare u određene institucije ili udruženja tokom cele godine.

Pokušali smo nešto da uradimo na našem sajtu, i svesni smo da nije uvek sve samo do novaca, nego da se često radi o dobroj volji, mada ipak mislim da je potrebno da se ulože izvesna sredstva da bi sve bilo kako treba.

Na temu nediskriminatornog izveštavanja, o kojoj je govorila gospođa Filipov, zaista jako pazimo da jezik bude potpuno čist. O tome vode računa i novinari i urednici i lektori.

Moderatorka:

Kakvo je stanje u ostalim mađarskim medijima, koje sigurno pratiš?

MARTA VARJU

Hét Nap, nedeljnik na mađarskom jeziku prati tendenciju izveštavanja koja je veoma slična našoj.

Mi imamo i dečiji i omladinski list i u njima takođe objavljujemo edukativne tekstove.

Dodala bih još jednu promenu koju smo uveli, a koja je inspirisana našim susretima, da je tokom renoviranja, zgrada Foruma u kojoj se nalazi naša redakcija, postala arhitektonski pristupačna.

Moderatorka:

Koliko je važno senzibilisanje šire javnosti, odnosno, čujućih ljudi da razumeju koje su potrebe osoba koje imaju oštećen sluh? Ta strana

”

Na temu nediskriminatornog izveštavanja, o kojoj je govorila gospođa Filipov, zaista jako pazimo da jezik bude potpuno čist. O tome vode računa i novinari i urednici i lektori.

”

”
Nama je od početka upravo i bila namera da se manjinski mediji aktivno uključe u ovu priču, jer imaju već oformljen senzibilitet za manjinska pitanja.

”

je jako važna da bi društvo bilo koherentno. Podizanje svesti o ovoj temi zapravo treba da bude jedna konstanta, jer možemo da imamo slučaj, recimo, da osoba ne čuje ili ne vidi ili nema mogućnost samostalnog kretanja i pripadnik je neke nacionalne zajednice. Ta osoba je višestruko ugrožena. Pogotovo ako su na primer u pitanju žene romske nacionalnosti.

Nama je od početka upravo i bila namera da se manjinski mediji aktivno uključe u ovu priču, jer imaju već oformljen senzibilitet za manjinska pitanja. Gluvi i nagluvi ne vole da se za njih kaže da su manjina, a ja ne razumem zašto ne vole da se kaže da su manjina, jer je svako od nas manjina po svom ličnom izrazu. 10% ljudi na planeti ima neki invaliditet. Danas je Evropski dan jezika i pričamo o znakovnom jeziku, da ga

sistem prepozna kao maternji jezik osoba sa oštećenim sluhom i uvede u školstvo.

Ako želimo da sprovedemo tu ideju u delu, potrebno je da je iniciramo. Niko ne misli da su rešenja brza. Šansa je veća da će se dogoditi ako se na toj ideji posvećeno radi.

MARTA VARJU

Nisam o tome na taj način razmišljala, ali shvatam da je znakovni jezik maternji jezik osoba sa oštećenim sluhom. Magyar Szó će postaviti pitanje kroz svoje tekstove zašto se znakovni jezik ne uči u školama. Takođe želimo da istražimo koliko je Novi Sad kao grad arhitektonski pristupačan.

Moderatorka:

Asocijacija medija kao reprezentativno udruženje izdavača, može naš današnji razgovor na najbolji način da sprovede u delo i ubude inicijator jedne aktivne promene na ovom polju. Čuli smo da je zakonski okvir dobar i da je proces podizanja svesti neophodan. Kako ti percipiraš ovu temu?

STEVAN RISTIĆ

Tema je važna. Ima nekoliko stvari, koje mogu da remete celu stvar. Sastanci u Asocijaciji medija izgledaju jednako kao što izgledaju sastanci u svih osamnaest medijskih kuća koje su članice. Mediji su u poslednje vreme zabavljeni svojom mukom,

preživljavanjem, svakodnevnom borbom da novine izađu na vreme i to nas melje.

Sam fokus društva je potpuno na nekoj drugoj strani. Ja mislim da bi se sve to ispunilo o čemu mi pričamo, mora da dođe do jedne vrste relaksacije u ovom društvu. Kada pogledate naslovne strane dnevnih novina u poslednje tri godine, mi nemamo više od četiri teme. Ova tema ne može da stigne na naslovnu stranu dok se pomenute četiri teme ne reše.

Što se tiče Zakona, ima trenutaka kada zakonodavstvo ide ispred mogućnosti. U Zakonu o diskriminaciji postoji, između ostalog, i obaveza preduzeća da zapošljava osobe sa invaliditetom, pa ako ne zaposle, plate male penale i na tome se stvar završi.

Pre šest-sedam godina kada je taj Zakon donet, u nedeljniku Vreme mi smo imali zaposlenu osobu sa stečenim invaliditetom. Naš kolega je morao da prođe najmanje

”
Danas je Evropski dan jezika i pričamo o znakovnom jeziku, da ga sistem prepozna kao maternji jezik osoba sa oštećenim sluhom i uvede u školstvo.

”

”
Ne znam šta je normalnije od toga da država pomogne da se izradi softver za elektronske medije koji bi učinio informacije pristupačnim osobama sa invaliditetom, kada to već zahteva od medija, a ne da plaća tabliode? I to bi Asocijacija medija mogla da uradi u narednom periodu.

deset odlazaka u Dom zdravlja, po različitim institucijama... na pola tog puta čovek je rekao: - Kud smo i krenuli u sve ovo? Ja nemam kada da se bavim sobom i svojim poslom, jureći različite potvrde.

To je ta situacija koja je dosta neuređena. Sa druge strane, Zakon je ostavio veoma široko mogućnost tumačenja i svaki medij će reći: -Da mi smo to razmotrili, sada nismo u finansijskoj situaciji da odreagujemo i da se tome posvetimo.

Kroz ovu diskusiju sam razumeo da bi Asocijacija medija, kada se bude radio novi Zakon o informisanju, trebala da zastupa ideju da sav novac koji se tiče projekta od javnog značaja, a dobro znamo da se taj novac često deli na čudan način, da se kroz novi Pravilnik (koji će sam novi Zakon proizvesti) o raspodeli sredstava, uslovi apliciranja ozbiljno poštre.

Naročito je kritično stanje komisija na lo-

kalnom nivou i mislim da Javni servisi treba da dobiju mogućnost da učestvuju na ovim konkursima.

Ne znam šta je normalnije od toga da država pomogne da se izradi softver za elektronske medije koji bi učinio informacije pristupačnim osobama sa invaliditetom, kada to već zahteva od medija, a ne da plaća tabliode? I to bi Asocijacija medija mogla da uradi u narednom periodu.

Moderatorka:

Svakako da je jedan put ka javnom državnom novcu, a drugi put je ka evropskim fondovima. Mogao bi da se napravi snažan konzorcijum zajedno sa Javnim servisima. Asocijacija medija je nesporno reprezentativno udruženje koje može da bude nosilac projekta.

Softver prilagođen za medije koji pretvara tekst u govor treba jedan, ne petsto. Urediti kako će mediji dobiti mogućnost da ga koriste, napraviti obuke za medije na koji način senzibilisati javnost na ove teme i na koji način nediskriminatorno izveštavati. To je moguća misija koju treba hteti sprovesti.

STEVAN RISTIĆ

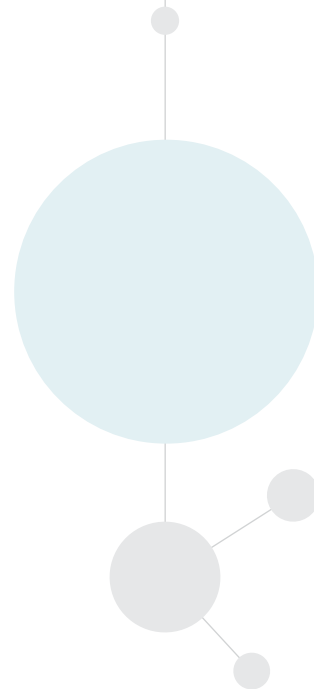
Pre šest-sedam godina sam imao razgovore sa donatorima i bili su veoma zainteresovani da pomognu da se investiraju sredstva u pretvarač teksta u govor. Posle toga su se dogodili određeni politički događaji u našoj zemlji koji su njihov fokus promenili. Ove stvari su za jednu vrstu normalnog vremena i regularne situacije.

Moderatorka:

Koliko sam čula, donatori se vraćaju i to baš u medijsku industriju. Verovatno su shvatili da su svojim povlačenjem napravili strahoviti disbalans. Mi takođe moramo biti razumni da budžet naše države ne može da izdrži unapređenje rada medija na pravi način. Uz pomoć fondova sa strane i uz dobru volju, sigurno možemo da pronađemo dobro rešenje.

STEVAN RISTIĆ

To jeste tako, ali nam iskustvo govori da se donatori sporo vraćaju, a brzo odu. Da bi se mašina zahuktala, moraju stvarno da prođu godine, a da bi se programi IREX-a ili fondovi Delegacije Evropske Unije u Srbiji

„
Apelujemo da se
na nekoj televiziji,
bilo privatnoj
ili državnoj,
uvrsti program
sa zabavnim,
kulturnim
i sportskim
sadržajem u kom bi
učestvovala upravo
osoba sa oštećenim
sluhom.

ugasili, dovoljno je dve nedelje za taj korak,
i zbog toga ne delim taj optimizam.

Moderatorka:

Imaš li saznanja kako Savet za
štampu tretira ovu temu?

STEVAN RISTIĆ

Mislim da komisija za žalbu Saveta za
štampu radi jako dobar posao. Zbog nere-
gulisane medijske scene, zbog terora tablo-
ida koji živimo i trpimo, gro njihovog posla
jeste vezan za lažne vesti, uvrede, kršenja
Kodeksa, tako da nisam siguran da je tu
fokus pravilno namešten, ali kao osnivači
Saveta za štampu, Asocijacija medija ima
dva predstavnika u Upravnom odboru, mi-
slim da možemo u narednom periodu to da
menjamo.

JADRANKA RALETIĆ

Savez gluvih i nagluvih Vojvodine je ove
godine pisao jedan projekat na kom nam je
partner bila RTV Vojvodine sa temom kul-
turnog i zabavnog života u kom bi učestvo-
vale osobe oštećenog sluha.

Gospođa Kokotović je objasnila problema-
tiku RTV Vojvodine, da tu zaista postoje
tehnički problemi koji u ovom trenutku ne
mogu našu saradnju da postave na željeni
nivo. Naglašavam da u RTV Vojvodine po-
stoje informativni program od pet minuta
koji se svakodnevno prevodi na znakovni
jezik, zatim da je bila emisija o zdravlju koja
je prevedena na znakovni jezik. Gluve oso-
be interesuju i ostale teme: zabavni, kultur-
ni i sportski program.

Titl za osobe oštećenog sluha nije rešenje.
Ne mogu da ga prate.

Apelujemo da se na nekoj televiziji, bilo privatnoj ili državnoj, uvrsti program sa zabavnim, kulturnim i sportskim sadržajem u kom bi učestvovala upravo osobe sa oštećenim sluhom.

Napomenuto je u razgovoru da osobe sa oštećenim sluhom sebe ne prepoznaju kao manjina i to je tačno.

RAZGOVOR SA PUBLIKOM

MIRKO KNEŽEVIĆ

Mi se osećamo kao jezička manjina i znakovni jezik je naš maternji jezik.

Što se titla tiče, tu moramo poći od obrazovanja. Uglavnom u sistemu obrazovanja, gluvo dete ide na govorne i slušne vežbe i tu se najviše vremena provodi i to se forsira. Njegova pismenost ostaje na nižem nivou, zato što bi svi hteli, a najviše njegovi roditelji, da im dete perfektno govori, mada je prava komunikacija znakovni jezik. Perfektna govora takođe forsiraju i specijalisti ORL i traže Kohlearni implant i niko se ne oslanja na znakovni jezik.

Kada roditelji primete da im je dete oštećenog sluha, prvo idu kod lekara i on im odmah preporuča Kohlearni implant, da je to rešenje. To je medicinski model. Socio-

”
Mi se osećamo kao jezička manjina i znakovni jezik je naš maternji jezik.
”

”
Zašto se znakovni jezik ne nalazi u sistemu obrazovanja? Zakon kaže da mora da se omogući komunikacija na znakovnom jeziku. A gde da ga uči?
”

loškog modela nema, odnosno nedostaju informacije iz drugih izvora kako prići rešenju situacije. Može da se koristi i zaušni aparat ili znakovni jezik, koji bi roditelji mogli da nauči i da iskomuniciraju sa svojim detetom.

Nije samo oralni govor prioritetan. Možemo da napravimo istraživanje: Koliko gluvih je savladalo oralni govor da bi se razumeli? - Malo.

Počeo sam o titlu, ne radi se o tome da li su gluve osobe pismene, njihov fond reči je slab. Forsira se pravilan izgovor reči i naglasak, a to je nemoguće postići. Dete raste i ostaje bez adekvatnog fonda reči.

Drugo pitanje je kada je osoba izgubila sluh. Onaj ko izgubi sluh u periodu formiranja govora, taj može da nastavi dalje, ali ko nema sluh od rođenja, tu je nemoguće bilo šta uraditi.

Zašto se znakovni jezik ne nalazi u sistemu obrazovanja? Zakon kaže da mora da se omogući komunikacija na znakovnom jeziku. A gde da ga uči? Ako vi prirodnim putem niste izloženi nekom jeziku, posebno deca, kako da se nauči? Nema kontakt, nema s kim.

Da se vratim na titl. Fond reči je siromašan. Kada se gluvoj osobi znakovnim jezikom pokaže, razume sve.

JADRANKA RALETIĆ

U publici je prisutan član zajednice gluvih Đura Boarov koji je gluva osoba. Pitam Đuru šta bi on voleo da gleda na televiziji?

DURA BOAROV

Prvi problem kod gledanja televizije je titl, jer gubim puno vremena čitajući i ne mogu

da pratim sliku. Fond reči mi je mali i lakše bi mi bilo da pratim prevod na znakovnom jeziku. Jedan gest je jedna reč i pratim ga brže nego što čitam titl. Interesuje me sportski, zabavni i kulturni program.

MIRKO KNEŽEVIĆ

Po poslednjem popisu u Srbiji imamo 145.000 lica oštećenog sluha. To ne znači da oni svi pripadaju zajednici gluvih. Neki od njih imaju staračku gluvoću, koriste razna pomagala, a nemaju ni gde da nauče znakovni jezik. Njih oko 70.000 pripadaju zajednici gluvih, jer koriste znakovni jezik. Po tvrdnjama Svetske zdravstvene organizacije 1% svetske populacije čine gluva lica. U Vojvodini imamo oko 25.000 lica oštećenog sluha. Da li mislite da je dovoljna ponuđena televizijska minutaža za jednu manjinsku zajednicu pet minuta vesti u jednom danu?

Da li je dovoljno u programu „...bila je ili ima još emisija o zdravlju”? Da li to znači da mi nemamo potrebe za još nečim? Pa mi se osećamo kao građani ove države. Želimo mnogo toga da naučimo i da vidimo, da smo informisani. To nas tišti. Uvek je priča da se nema para i ta priča predugo traje.

ĐURA BOAROV

Imam problem komunikacije i kada idem kod lekara i u bilo koju od javnih ustanova. Čak i kada napišem šta mi treba, često me ne razumeju. Moja komunikacija je drugačija i razumeju me čujući ljudi sa kojima sam u dnevnoj komunikaciji na znakovnom jeziku.

Inicijative na tu temu koje su slate Ministarstvu preko Saveza gluvih i nagluvih Srbije, nisu urodile plodom. Puno mi znači mogućnost slanja poruka preko mobilnog telefona.

”
Njih oko 70.000
pripadaju zajednici
gluvih, jer koriste
znakovni jezik.
”

”
Imate mnogo sekretara Saveza gluvih i nagluvih u lokalnim sredinama i prevodilaca koji nemaju tu mogućnost. Ne mogu da izađu na teren kada je članovima potreban prisutan prevodilac.”

Neophodno je da se uredi komunikacija sa policijom, zdravstvom, vatrogascima.

JOVAN VUJKOV

Jovan Vujkov, sekretar Saveza gluvih i nagluvih Bečež i tumač za znakovni jezik

Za gluva lica je neophodno da u komunikaciji imaju tumača, prevodioca na znakovni jezik. To je teško izvodljivo, jer je broj prevodilaca mali. Na pomenutih 25.000 osoba oštećenog sluha, imamo četrnaest zvaničnih prevodilaca na znakovni jezik.

Ja sam zaposlen u privatnoj firmi. Današnji moj dolazak na ovaj događaj je rezultirao ranijim odlaskom na posao i kada se vratim u Bečež, ja se vraćam na posao, da završim šta se mora završiti. Moj poslodavac ima sluha za to i mogu da idem na prevođenja na televiziju kao i na suđenja.

Imate mnogo sekretara Saveza gluvih i nagluvih u lokalnim sredinama i prevodilaca koji nemaju tu mogućnost. Ne mogu da izađu na teren kada je članovima potreban prisutan prevodilac. Na primer, kada dođe lice oštećenog sluha u Dom zdravlja bez prisutnog prevodioca i sedne u čekao-nicu i bude prozvan preko razglasa; Kako da čuje, kako da zna kada je na redu, kako da se sporazume sa lekarom, da objasni šta se sa njim dešava, da dobije adekvatnu terapiju?

Zato podržavamo inicijativu Saveza gluvih i nagluvih Vojvodine da se akredituju i da osposobe što više prevodilaca za znakovni jezik i želimo u tome da učestvujemo.

OGNJAN ILIĆ

Ognjan Ilić, Arhiv Vojvodine: Vlada Mučibabić je zaposlen u našoj firmi. On je nagluva osoba i kada treba da ide kod lekara, ja idem sa njim.

Kada sam tokom obuke na znakovni jezik razgovarao sa Anom Keler, jedan detalj za koji nisam uopšte znao je da kada piše na kutiji leka da se pije dva puta dnevno (2x1), gluve osobe to ne razumeju. Treba im napisati jednu tabletu pre doručka i jednu pre večere.

Kada osoba sa oštećenim sluhom u takvoj situaciji ima pored sebe čujuću osobu, tada je sve u redu. Šta kada nas nema, kada nismo u mogućnosti da budemo prisutni? Naši doktori o tome ništa ne znaju.

JADRANKA RALETIĆ

Zamolila bih gospođu Kokotović da ovakva debata kakva je danas vođena, bude upriličena i na RTV Vojvodine i da učestvuju i osobe sa oštećenim sluhom i čujuće osobe. Jako nam je važno da se o ovome javno diskutuje i da smo prisutni u tom dijalogu.

IVANA FILIPOV

Od 2009. je uvedeno inkluzivno obrazovanje u pravni okvir Republike Srbije. U tom periodu se govorilo da nismo spremni na inkluzivno obrazovanje, nemamo pedagoške asistente, nemamo personalne asistente, nastavnici ne znaju kako da rade.

Već deset godina inkluzivno obrazovanje postoji. Negde funkcioniše bolje, negde lošije, ali postoji.

Probleme na koje naizlazimo, rešavamo. Za svaki izazov koji je pred nama, treba da krenemo da ga rešavamo, a ne da čekamo idealne uslove, jer njih nikada ni nema.

Moderatorka:

Put se pravi kada se njime ide. Da li je to poruka današnjeg dana?

”

Zamolila bih gospođu Kokotović da ovakva debata kakva je danas vođena, bude upriličena i na RTV Vojvodine i da učestvuju i osobe sa oštećenim sluhom i čujuće osobe. Jako nam je važno da se o ovome javno diskutuje i da smo prisutni u tom dijalogu.

”

ZAKLJUČCI DIJALOGA „KULTURA I KOMUNIKACIJA”

PRVI PANEL

1. Donošenje trajnih sistemskih rešenja kada se radi o pristupačnosti kulturnih sadržaja osobama sa oštećenim sluhom.
2. Ustanove kulture grada Novog Sada su zainteresovane da nastave sa obukom iz znakovnog jezika za svoje zaposlene.
3. Savez gluvih i nagluvih Vojvodine, kao krovna organizacija, da artikuliše potrebe zajednice gluvih i inicira konkretne saradnje i aktivnosti.

DRUGI PANEL

4. Javnim servisima omogućiti ravnopravno učešće na konkursima, kako bi obezbedili pristupačne medijske sadržaje za osobe sa invaliditetom.
5. Asocijacija medija je nosilac promena na medijskoj sceni kada se radi o pristupačnim medijskim sadržajima za osobe sa invaliditetom, izveštavanju o osobama sa invaliditetom i senzibilisanju šire javnosti na potrebe osoba sa invaliditetom.
6. Sistemsko prepoznavanje znakovnog jezika kao manjinskog jezika i tretiranje zajednice gluvih kao manjinske zajednice.
7. Uvođenje znakovnog u sistem obrazovanja je neophodno socijalno rešenje kako za osobe koje nemaju ili su izgubile sluh, tako i za njihove porodice.

KULTURA I KOMUNIKACIJA

Izdavač:

Heror media pont

Urednica:

Nataša Heror

Grafički dizajn:

ISSstudioDesign, Beograd

igor.sandic@issstudiodesign.com

Fotografija:

Maja Jokmanović

Andraš Otoš

Štamparija:

Constanta, Novi Sad

Tiraž:

100

CIP - Каталогизacija у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

364.65-056.263:316.774(082)

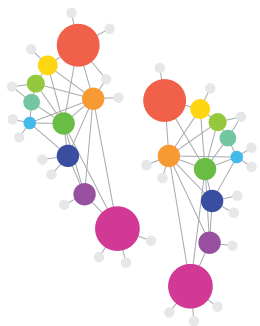
KULTURA i komunikacija : k4leido5kop kulture /
[urednica Nataša Heror]. - Novi Sad : Heror media pont,
2019 (Novi Sad : Constanta). - 42 str. : ilustr. ; 22 x 15 cm

Tekst štampan dvostubačno. - Tiraž 100.

ISBN 978-86-89883-08-4

а) Особе са инвалидитетом -- Медији -- Зборници

COBISS.SR-ID 331396103

KULTURA I KOMUNIKACIJA

● MEDIJSKI PARTNERI:

